

תלמוד בבלי – מסכת זבחים

פרק שלוש עשרה - השוחט והמעלה

עריכה: אבי גורמן

[קו ע"א]

מתני':

השוחט והמעלה בחוץ - חייב על השחיטה וחייב על העלאתו.
רבי יוסי הגלילי אומר: שחט בפנים והעלה בחוץ – [חייב]. שחט בחוץ והעלה בחוץ – פטור, שלא העלה אלא דבר פסול.
אמרו לו: אף השוחט בפנים ומעלה בחוץ, כיון שהוציאו – פסלו.

הטמא שאכל - בין קדש טמא בין קדש טהור – חייב.
רבי יוסי הגלילי אומר: טמא שאכל טהור – חייב. וטמא שאכל טמא – פטור, שלא אכל אלא דבר טמא.
אמרו לו: אף טמא שאכל את הטהור, כיון שנגע בו – טמא הוא.
וטהור שאכל טמא – פטור, שאינו חייב אלא על טומאת הגוף.

גמ':

בשלמא "העלה", כתיב עונש וכתוב אזהרה. עונש – דכתיב (ויקרא יז, ד) "ואל פתח אהל מועד לא הביאו", אזהרה – דכתיב (דברים יב, יג) "השמר לך פן תעלה עולותיך" - וכי הא דא"ר אבין א"ר אלעזר: כל מקום שנאמר השמר פן ואל - אינו אלא לא תעשה.

אלא שחיטה, בשלמא עונש – דכתיב (ויקרא יז, ד) "ואל פתח אהל מועד לא הביאו", אלא אזהרה מנלן?

אמר קרא: (ויקרא יז, ז) "ולא יזבחו עוד".

האי מיבעי ליה לכדר"א, דאמר: מנין לזובח בהמה למרקוליס שהוא חייב? - דכתיב "ולא יזבחו עוד את זבחייהם", אם אינו ענין לכדרכה – דכתיב (דברים יב, ל) "איכה יעבדו", תנהו ענין לשלא כדרכה!

אמר רבה: קרי ביה – "ולא יזבחו", וקרי ביה "ולא עוד".

אכתי מיבעי ליה לכדתניא: עד כאן הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות - [קו"ב] שהרי עונשן אמור (ויקרא יז, ד) "ואל פתח אהל מועד", אזהרה - דכתיב (דברים יב, יג) "השמר לך פן תעלה עולותיך". מכאן ואילך - בזבחים שהקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות, שנא' (ויקרא יז, ה) "למען אשר יביאו בני ישראל את זבחייהם אשר הם זבחים" - זבחים שהתירתי לך כבר, על פני השדה. לומר לך: הזובח בשעת איסור הבמות, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב על פני השדה. (ויקרא יז, ה) "והביאום לה' " - זו מצות עשה.

לא תעשה מניין?

ת"ל (ויקרא יז, ז) "ולא יזבחו עוד".

יכול יהא ענוש כרת? - ת"ל (ויקרא יז, ז) "חוקת עולם תהיה זאת להם לדורותם" - זאת להם ולא אחרת להם?

אלא אמר (ר' אבין) [אבין]: ק"ו - ומה במקום שלא ענש - הזהיר, מקום שענש - אינו דין שהזהיר!

א"ל רבינא לרב אשי: א"כ, לא יאמר לאו בחלב, ותיתי ק"ו מנבילה - מה נבילה שלא ענש הזהיר, חלב שענש - אינו דין שהזהיר?

אתא לקמיה דרבא, א"ל: מנבלה נמי לא אתיא, דאיכא למיפרך - מה לנבלה שכן מטמא.

משרצים טמאין? - מה לשרצים טמאין שמטמאין במשהו!

משרצים טהורים? - מה לשרצים טהורים שאיסורן במשהו!

מערלה וכלאי הכרם? - מה לערלה וכלאי הכרם שכן אסורין בהנאה!

משביעית? - מה לשביעית שכן תופסת דמיה!

מתרומה? - שכן לא הותר מכללה!

כולהו נמי - שכן לא הותרו מכללן.

אמר רבא: אי קשיא לי הא קשיא לי - הא דתנן: פסח ומילה מצות עשה. - תיתי בק"ו ממותיר? - מה מותר שלא ענש - הזהיר, פסח ומילה שענש - אינו דין שהזהיר?

אמר רב אשי: אמריתה לשמעתיא קמיה דרב כהנא, ואמר לי: ממותיר לא אתיא, דאיכא למיפרך - מה למותר שכן אין לו תקנה, תאמר פסח יש לו תקנה?

וכי מזהירין מן הדין?

אפילו למ"ד 'עונשין מן הדין', אין מזהירין מן הדין!

אלא כדרכי יוחנן, דאמר: אתיא "הבאה" "הבאה" - מה להלן לא ענש א"כ הזהיר
אף כאן לא ענש א"כ הזהיר.

[קז ע"א] רבא אמר: כדרכי יונה, דאמר רבי יונה: אתיא "שם" "שם". מה להלן - לא
ענש אלא א"כ הזהיר, אף כאן - לא ענש אלא אם כן הזהיר!

אשכחן מוקטרי פנים שהעלן לחוץ. מוקטרי חוץ שהעלן לחוץ - מניין?

אמר רב כהנא: אמר קרא - "ואליהם תאמר" - על הסמוכין תאמר.

מתקיף לה רבא: מי כתיב "ועליהם"? - "ואליהם" כתיב!

אלא כדתנא דבי ר' ישמעאל: "ואליהם תאמר" - לערב פרשיות.

ר' יוחנן אמר: אתיא "הבאה" "הבאה" - מה להלן מוקטרי חוץ, אף כאן מוקטרי חוץ.

מתקיף לה רב ביבי: הא דתנן - שלשים ושש כריתות בתורה - תלתין ושב הויין, דאיכא
המעלה והמעלה!?

קשיא.

והדתנן: הזורק מקצת דמים בחוץ חייב - מנלן?

נפקא ליה מדתניא: (ויקרא יז, ד) "דם יחשב" - לרבות הזורק - דברי רבי ישמעאל.

ר"ע אומר: (ויקרא יז, ח) "או זבח" - לרבות את הזורק.

ורבי ישמעאל, האי "או זבח" - מאי עביד ליה?

לחלק.

ור' עקיבא, לחלק מנא ליה?

נפקא ליה (ויקרא יז, ט) מ-"לא יביאנו".

ורבי ישמעאל? - ההוא מיבעי ליה: על השלם הוא חייב, ואינו חייב על החסר.

ורבי עקיבא? - נפקא ליה (ויקרא יז, ט) מ-"לעשות אותו".

ור' ישמעאל? - חד למוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ, וחד למוקטרי חוץ שחסרו

והעלו בחוץ. והא תניא - רבי ישמעאל אומר: יכול מוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ

חייב? - ת"ל: "לעשות אותו" - על השלם חייב ואינו חייב על החסר.

ורבי עקיבא? - מוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ - חייב!

ורבי עקיבא - האי "דס יחשב" מאי עביד ליה?

לרבות שחיטת העוף.

ורבי ישמעאל? - נפקא ליה (ויקרא יז, ג) מ-"או אשר ישחט".

ורבי עקיבא אמר לך: ההוא מיבעי ליה - על השוחט הוא חייב ולא על המולק.

ור' ישמעאל? - נפקא ליה מ"זה הדבר". דתניא: "אשר ישחט" - אין לי אלא שוחט בהמה, שחט עוף מנ"ל? - ת"ל: "או אשר ישחט". יכול אף המולק - ודין הוא: מה שחיטה דאין דרך הכשירה בפנים - חייב, מליקה שדרך הכשירה בפנים - אינו דין שהוא חייב? - ת"ל: (ויקרא יז, ב) "זה הדבר".

ורבי עקיבא אמר לך: ההוא מיבעי ליה לגזירה שוה.

והא דתנן: הקומץ, והמקבל דמים בחוץ - פטור, מנלן?

ומהיכא תיתי דחייב?

תיתי משחיטה.

מה לשחיטה שכן (נפסלת) [פוסלת] שלא לאוכלין בפסח!

תיתי מזריקה.

מה לזריקה שכן זר חייב עליה מיתה!

[קז ע"ב] תיתי מבינייא?

א"כ, לא יאמר בזריקה ותיתי מבינייא: ותיתי משחיטה - מה לשחיטה שכן (נפסלת) [פוסלת] שלא לשם אוכלין בפסח. תיתי מהעלאה - מה להעלאה שכן ישנה במנחה. ותיתי מבינייא? - להכי כתיב קרא, למימר דלא אתא מבינייא.

אמר ר' אבהו: שחט וזרק, לדברי ר' ישמעאל - חייב אחת, לדברי ר"ע - חייב שתיים.

אביי אמר: אפי' [לדברי] ר"ע - אינו חייב אלא אחת, דאמר קרא: "שם תעשה" - הכתוב עשאו לכולן עבודה אחת.

זרק והעלה, לדברי ר' ישמעאל - חייב שתיים, לדברי ר"ע - אינו חייב אלא אחת.

אביי אמר: אפי' [לדברי] ר"ע חייב שתיים, להכי פלגינהו קרא - (דברים יב, יד) "שם תעלה" "ושם תעשה".

שחט וזרק והעלה - לדברי הכל חייב שתיים.

ת"ר: (במחנה יכול השוחט עולה בדרום יהא חייב תלמוד לומר אל) (ויקרא יז, ג)
"מחוץ למחנה" – יכול חוץ לשלוש מחנות? – ת"ל: "או עז במחנה. (מנין אף במחנה
לוייה ת"ל במחנה) אי "במחנה - יכול השוחט עולה בדרום יהא חייב? – ת"ל: "או (אל)
מחוץ למחנה" – מה חוץ למחנה מיוחד שאין ראוי לשחיטת קדשים ולשחיטת כל זבח,
יצא דרום שאע"פ שאין ראוי לשחיטת קדשי קדשים – ראוי לשחיטת קדשים קלים.

אמר עולא: השוחט על גגו של היכל – חייב, הואיל ואין ראוי לשחיטת כל זבח.
מתקיף לה רבא: א"כ, נכתוב קרא (אל) ["במחנה"] ו-"מחוץ למחנה", ולא בעי "אל
פתח אהל מועד"! "אל פתח אהל מועד" ל"ל! – לאו למעוטי גגו!!
ולרבא – א"כ נכתוב "אל פתח אהל מועד", "במחנה" (ואל) ו-"מחוץ למחנה" – ל"ל? –
לאו לאתויי גגו?

אמר רב מרי: לאיתויי כולה בפנים וצוארה בחוץ.
[צוארה] בחוץ – פשיטא! אמאי קפיד רחמנא – אשחיטה, ושחיטה בחוץ היא!
אלא לאיתויי כולה בחוץ וצוארה בפנים.

איתמר המעלה בזמן הזה – ר' יוחנן אמר: חייב, ריש לקיש אמר: פטור.
ר' יוחנן אמר חייב: קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא.
ריש לקיש אמר פטור: קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא.
נימא דבפלוגתא דר"א ור' יהושע קמיפלגי? – דתנן: א"ר אליעזר: כשהיו בונים בהיכל
היו עושים קלעים בהיכל קלעים בעזרות, אלא שבהיכל בונים מבחוץ ובעזרה בונים
מבפנים. א"ר יהושע: שמעתי שהיו מקריבין – אע"פ שאין בית, ואוכלים קדשי קדשים
– אע"פ שאין קלעים, קדשים קלים ומעשר שני – אע"פ שאין חומה, מפני שקדושה
ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא. – לאו מכלל דר"א סבר לא קידשה?
א"ל רבינא לרב אשי: ממאי, דלמא דכולי עלמא קדושה ראשונה קידשה לשעתה
וקידשה לעתיד לבא, ומר מאי דשמיע ליה קאמר, ומר מאי דשמיע ליה קאמר. וכי
תימא קלעים לר' אליעזר למה לי? – לצניעותא בעלמא.

איתמר : המעלה ואין בו כזית ועצם משלימו לכזית - רבי יוחנן אמר : חייב, ריש לקיש
אמר : פטור.

ר' יוחנן אמר חייב : חיבורי עולין - כעולין דמי.

ריש לקיש אמר פטור : חיבורי עולין - לאו כעולין דמו.

בעי רבא : המעלה [קח ע"א] ראש בן יונה שאין בו כזית, ומלח משלימו לכזית – מהו?

א"ל רבא מפרזקיא לרב אשי : לאו היינו פלוגתייהו דר' יוחנן ור"ל?

תיבעי לרבי יוחנן, ותיבעי לר"ל!

תיבעי לר' יוחנן : ע"כ לא קאמר ר' יוחנן התם אלא עצם דמינא דבשר הוא, אבל מלח

דלאו מינא דבר יונה הוא – לא?

תיבעי לר"ל : ע"כ לא קאמר ר"ל התם אלא דאי פריש מינה - לאו מצוה לאסוקי, אבל

הכא דאי פריש מצוה לאסוקי – לא, או דלמא ל"ש?

תיקו.

ר' יוסי הגלילי אומר כו' :

השיב רבי תחת רבי יוסי הגלילי : מה לשוחט בפנים ומעלה בחוץ - שהיתה לו שעת

הכושר, תאמר בשוחט חוץ ומעלה בחוץ - שלא היתה לו שעת הכושר!?

השיב ר"א בר' שמעון תחת ר"י הגלילי : מה לשוחט בפנים ומעלה בחוץ - שכן קודש

מקבלו, תאמר בשוחט בחוץ - שאין קודש מקבלו!?

מאי בינייהו?

אמר זעירי : שחיטת לילה איכא בינייהו.

רבה אמר : קבלה בכלי חול איכא בינייהו.

טמא שאכל בין קודש כו' :

שפיר קאמרי ליה רבנן לרבי יוסי הגלילי?

אמר רבא : כל היכא דנטמא טומאת הגוף ואחר כך נטמא בשר - דכולי עלמא לא פליגי

דחייב, שכן טומאת הגוף בכרת. כי פליגי בשנטמא בשר ואח"כ נטמא הגוף. דרבנן

סברי - אמרינן מיגו, ור' יוסי הגלילי סבר - לא אמרינן מיגו.

ורבי יוסי, נהי דמיגו לא אמרינן, תיתי טומאת הגוף דחמירא ותחול על טומאת בשר?
אמר רב אשי: ממאי דטומאת הגוף חמורה, דלמא טומאת בשר חמורה - שכן אין לה
טהרה במקוה.

מתני':

חומר בשחיטה מבעליה, ובעליה מבשחיטה:
חומר בשחיטה: שהשוחט להדיוט - חייב, והמעלה להדיוט - פטור.
חומר בעליה: שנים שאחזו בסכין ושחטו - פטורים, אחזו באבר והעלו - חייבין.

העלה, חזר והעלה, וחזר והעלה - חייב על כל עלייה - דברי ר"ש.
ר' יוסי אומר: אינו חייב אלא אחת.
ואינו חייב עד שיעלה לראש המזבח.
ר"ש אומר: אפילו העלה על הסלע או על האבן - חייב.

גמ':

מאי שנא המעלה להדיוט - דפטור? - דכתיב: (ויקרא יז, ד) "לה' ", בשחיטה נמי
הכתיב "לה' "?
שאני התם דאמר קרא (ויקרא יז, ג) "איש איש".
גבי העלאה נמי כתיב "איש איש"?
מיבעי ליה לשנים שהעלו באבר - חייבין.
אי הכי, ה"נ מיבעי ליה לשנים שאחזו בסכין ושחטו שחייבין?
שאני התם דאמר קרא "ההוא" - אחד ולא שנים.
אי הכי, גבי העלאה נמי - הא כתיב "ההוא"?
מיבעי ליה [קח ע"ב] למעוטי שוגג, אנוס ומוטעה.
אי הכי, הכא נמי מיבעי למעוטי אנוס, שוגג ומוטעה?
תרי "ההוא" כתיבי.

ואלא "להי" - למה לי?

להוציא שעיר המשתלח.

חומר בהעלה כו' :

ת"ר: (ויקרא יז, ג) "איש איש" - מה ת"ל? - לרבות שנים שאחזו באבר והעלו שחייבין. שיכול, והלא דין הוא - ומה השוחט להדיוט שחייב, שנים שאחזו בסכין ושחטו – פטורין, המעלה להדיוט שפטור - אינו דין ששנים שאחזו פטורין? - ת"ל "איש איש" - דברי ר"ש.

רבי יוסי אומר: "ההוא" - אחד ולא שנים. א"כ מה ת"ל: "איש איש"? - דברה תורה כלשון בני אדם.

ור"ש - האי "ההוא" מיבעי ליה למעוטי שוגג, אנוס מוטעה.

ורבי יוסי? - מ-"הוא" "ההוא".

ור"ש: "הוא" "ההוא" - לא דריש.

ורבי יוסי, מדהאי "איש איש" - דברה תורה כלשון בני אדם, ההוא "איש איש" - נמי דברה תורה כלשון בני אדם! - ואלא, השוחט להדיוט - מנא ליה דחייב? נפקא ליה (ויקרא יז, ד) מ-"דם יחשב לאיש ההוא דם שפך" - ואפילו השוחט לאיש.

העלה וחזר והעלה כו' :

אמר ר"ל: מחלוקת בד' וה' אברים. דמר סבר: כי כתיב "לעשות אותו" - על השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר - אכל בהמה כתיב. ומר סבר: אכל אבר ואבר כתיב. אבל אבר אחד - דברי הכל אינו חייב אלא אחת.

ור' יוחנן אמר: מחלוקת באבר אחד. דמר סבר: מוקטרי פנים שחסרו והעלה בחוץ - חייב, ומר סבר: פטור, אבל בד' וה' איברין - דברי הכל חייב על כל אבר ואבר.

ופליגא דעולא. דאמר עולא: הכל מודים במוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ - שחייב, לא נחלקו אלא במוקטרי בחוץ שחסרו והעלו בחוץ. דמר סבר: פטור, ומ"ס: חייב.

איכא דאמרי - אמר עולא: הכל מודים במוקטרי חוץ שחסרו והעלו בחוץ - שהוא פטור, לא נחלקו אלא במוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ. דמ"ס: פטור, ומ"ס: חייב. ופליגי דאבוה דשמואל אלישנא קמא דעולא. דאמר אבוה דשמואל: כמאן מהדרינן פוקעין לגבי מזבח? כמאן - דלא כר' יוסי.

ואינו חייב עד שיעלה כו' :

אמר רב הונא: מאי טעמא דרבי יוסי? – דכתיב (בראשית ח, כ) "ויבן נח מזבח לה' ". א"ר יוחנן: מ"ט דר"ש? – דכתיב (שופטים יג, יט) "ויקח מנוח את גדי העזים ואת המנחה ויעל על הצור לה' ".

ואידך נמי, והכתיב "ויבן מזבח לה' "?

ההוא גובהה בעלמא.

ואידך נמי, הא כתיב "ויקח מנוח"?

הוראת שעה היתה.

ואיבעית אימא, ה"ט דר"ש, כדתניא - ר"ש אומר: (ויקרא יז, ו) "זבח פתח אהל מועד" - ואין מזבח בבמה, לפיכך העלה על הסלע או על האבן – חייב.

יצא' - מיבעי ליה?

ה"ק: לפיכך בשעת איסור הבמות, העלה על הסלע או על האבן – חייב.

בעי רבי יוסי בר' חנינא: קרן וכבש ויסוד וריבוע, מהו שיעכבו בבמה?

א"ל רבי ירמיה: תניא: קרן וכבש וריבוע ויסוד - מעכבין בבמה גדולה, ואין מעכבין בבמה קטנה.

[קט ע"א]

מתני:

אחד קדשים כשרין, ואחד קדשים פסולין שהיה פסולן בקודש, והקריבן בחוץ – חייב.

המעלה כזית מן העולה (ומן האימורין) [ומאמוריה] בחוץ - חייב.

גמ':

ת"ר: (ויקרא יז, ח) "אשר יעלה עולה (או זבח)" - אין לי אלא עולה, מנין לרבות אימורי אשם ואימורי חטאת ואימורי קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים? - ת"ל: "או זבח".

מנין לרבות הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח והמנסך שלשת לוגין יין ושלשת לוגין מים? - ת"ל: (ויקרא יז, ט) "ואל פתח אהל מועד לא יביאנו" - כל הבא לפתח אהל מועד - חייבין עליו בחוץ.

ואין לי אלא קדשים כשרים, מנין לרבות פסולין - כגון הלך והיוצא והטמא ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושקבלו פסולין וזרקו את דמו והניתנין למטה שנתנן למעלה והניתנין למעלה שנתנן למטה והניתנין בחוץ שנתנן בפנים והניתנין בפנים שנתנן בחוץ ופסח וחטאת שנתנן שלא לשמן - מנין? - ת"ל: "לא יביאנו לעשות" - כל המתקבל בפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ.

המעלה כזית מן העולה כו':

עולה ואימוריה - אין, שלמים ואימוריהן - לא.

תנינא להא, דת"ר: עולה ואימוריה - מצטרפין לכזית להעלותן בחוץ ולחייב עליהן משום פיגול נותר וטמא.

בשלמא העלאת עולה דכליל - אין, שלמים - לא. אלא פיגול ונותר וטמא - מ"ט? והא תנן: כל הפגולין מצטרפין וכל הנותרין מצטרפין - קשיא פיגול אפיגול, קשיא נותר אנותר?!

פיגול אפיגול לא קשיא - כאן בפיגול, כאן במחשבת פיגול.

נותר אנותר לא קשיא - כאן בנותר, כאן בשניתנותו עד שלא נזרק הדם, ומני? - רבי יהושע היא, דתניא - ר' יהושע אומר: כל הזבחים שבתורה שנשתייר בהן כזית בשר **[קט ע"ב]** וכזית חלב - זורק את הדם. חצי זית בשר וחצי זית חלב - אינו זורק את הדם. ובעולה חצי זית בשר וחצי זית חלב - זורק את הדם, מפני שכולה כליל. ומנחה, אפילו כולה קיימת - לא יזרוק.

מנחה - מאי עבדתה?

אמר רב פפא: מנחת נסכים הבאה עם הזבח.

מתני' :

הקומץ והלבונה והקטרת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים - שהקריב מאחת מהן כזית בחוץ - חייב.

ר"א - פוטר, עד שיקריב את כולן.

וכלן שהקריב בפנים ושייר מהן כזית והקריבו בחוץ - חייב.

וכלן שחסרו כל שהו והקריבו בחוץ - פטור.

המקריב קדשים ואימורים בחוץ - חייב.

גמ' :

ת"ר : המקטיר כזית בחוץ - חייב. חצי פרס בפנים - פטור.

קס"ד מאי "פטור" - פטור זר.

אמאי, הקטרה היא?

א"ר זירא אמר רב חסדא אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב : מאי "פטור" - פטור ציבור.

א"ר זירא : אי קשיא לי, הא קשיא לי : הא דאמר רב עלה - "בהא אפילו ר' (אליעזר) [אלעזר] מודה" - דהא ר' (אליעזר) [אלעזר] לאו הקטרה היא קאמר!!

אמר רבה : בהקטרה דהיכל דכולי עלמא לא פליגי, כי פליגי בהקטרה דפנים - דמר סבר (ויקרא טז, יב) "מלא חפניו" דוקא, ומ"ס "מלא חפניו" לאו דוקא.

א"ל אביי : והא כי קא כתיבא "חוקה" בהקטרה דפנים הוא דכתיב!

אלא אמר אביי : בהקטרה בפנים כ"ע לא פליגי, כי פליגי בהקטרה דחוץ - מ"ס ילפינן פנים מחוץ, ומ"ס לא ילפינן.

אמר רבא : השתא חוץ מחוץ לא ילפי רבנן, פנים מחוץ מיבעי?

מה היא? - דתניא : יכול המעלה פחות מכזית קומץ ופחות מכזית אימורין והמנסך פחות משלשת לוגין יין [פחות] מג' לוגין מים - יהא חייב? תלמוד לומר : "לעשות" - על השלם חייב, ואינו חייב על החסר. - והא פחות משלשת לוגין דאית בהו כמה זיתים, ולא ילפי רבנן חוץ מחוץ!

אלא אמר רבא : כגון דקבעינהו שני חצאי פרס [ק"ע"א] במנא. מר סבר - קביעות מנא מילתא היא, ומר סבר - לאו מילתא היא.

אמר רבא : השתא למאן דאמר קביעותא דמנא ולא כלום הוא, קבע ששה לפר ומשך מהן ארבעה והקריבן בחוץ – חייב, שראויין לאיל. קבע ארבעה לאיל ומשך מהן שלשה והקריבן בחוץ – חייב, שראויין לכבש. חסרו כל שהוא והקריבן בחוץ – פטור.

רב אשי אמר : ניסוך מהקטרה לא ילפי רבנן - אף על גב דחוץ מחוץ (לא ילפי), הקטרה מהקטרה ילפי - אף על גב דחוץ מפנים.

וכולן שחסרו :

איבעיא להו : חסרון דחוץ - שמיה חסרון או לא שמיה חסרון? מי אמרינן כיון דנפק איפסלו להו - מה לי חסר מה לי יתר, או דילמא יוצא דאיתיה בעיניה – אין, דליתיה בעיניה – לא?

אמר אביי : ת"ש - ר' אליעזר פוטר עד שיקריב את כולן!

אמר ליה רבה בר רב חנן לאביי : מדרי' אליעזר פשיט מר?

אמר ליה : בפירוש שמיע לי מיניה דרב - עד כאן לא פליגי רבנן עליה דר' אליעזר אלא דאיתיה בעיניה, אבל בחסרון - מודו ליה. לאו דחסר בחוץ?!
לא, דחסר בפנים.

ת"ש : וכולן שחסרו והקריבן בחוץ – פטור. - לאו דחסר בחוץ?!
לא, דחסר בפנים.

המקריב קדשים :

אמאי, והאיכא חציצה?

אמר שמואל : כשהפכן.

ור' יוחנן אמר : אפילו תימא שלא הפכן, והא מני? - רבי שמעון היא, דאמר : אפילו העלו על הסלע – חייב.

רב אמר : מין במינו, אינו חוצץ.

מתני' :

מנחה שלא נקמצה והקריבה בחוץ – פטור.

קמצה וחזר קומצה לתוכה (והקריבו) [והקריבה] בחוץ – חייב.

גמ' :

ואמאי - ליבטלי שירים לקומץ?

אמר רבי זירא : נאמרה הקטרה בקומץ ונאמרה הקטרה בשירים, מה הקטרת קומץ - אין קומץ מבטל חבירו, אף הקטרת שירים - אין שירים מבטלין קומץ.

מתני' :

הקומץ והלבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ – חייב.

ר' (אליעזר) [אלעזר] – פוטר, עד שיקריב את השני.

אחד בפנים ואחד בחוץ – חייב.

שני בזיכי לבונה שהקריב את אחד מהם בחוץ – חייב.

ר' (אליעזר) [אלעזר] – פוטר, עד שיקריב את השני.

אחד בפנים ואחד בחוץ – חייב.

גמ' :

בעי ר' יצחק נפחא : קומץ מהו שיתיר כנגדו בשירים? - מישרא שרי? או קלושי מיקלש?

אליבא דמאן?

אי אליבא דרבי מאיר דאמר מפגלין בחצי מתיר - מישרא שרי!

אי אליבא דרבנן דאמרי אין מפגלין בחצי מתיר - לא מישרא שרי ולא מקלש קליש!

אלא - אליבא דרבי (אליעזר) [אלעזר] - ר"א כרבנן סבירא ליה דאמר אין מפגלין בחצי מתיר!

אלא אליבא דרבנן דהכא. מאי? מישראל שרי? או קליש מקלש?
תיקו.

מתני' :

הזורק מקצת דם בחוץ [קי ע"ב] - חייב.
ר"א אומר : אף המנסך מי החג בחג בחוץ – חייב.
רבי נחמיה אומר : שירי הדם שהקריבו בחוץ – חייב.

גמ' :

אמר רבא : ומודה רבי אלעזר בדמים, דתניא - רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים :
ממקום שפסק הוא מתחיל.

רבי אלעזר אומר אף המנסך מי החג [בחג] בחוץ :

א"ר יוחנן משום רבי מנחם יודפאה : רבי אלעזר בשטת רבי עקיבא רבו אמרה, דאמר :
ניסוך המים דאורייתא. דתניא - רבי עקיבא אומר : (במדבר כט, לא) "ונסכיה" - בשני
ניסוכים הכתוב מדבר, אחד - ניסוך המים, ואחד - ניסוך היין.

אמר ליה ריש לקיש לר' יוחנן : אי מה להלן שלשת לוגין אף כאן שלשת לוגין? והא
ר"א מי החג קאמר!! אי מה להלן בשאר ימות השנה אף כאן בשאר ימות השנה?
[ור"א] בחג קאמר?!

אישתמיטתיה הא דאמר רבי אסי, דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן משום רבי נחוניא
איש בקעת בית חורתן : עשר נטיעות, ערבה, וניסוך המים - הלכה למשה מסיני.

תנו רבנן : המנסך שלשת לוגין מים בחג בחוץ – חייב. ר"א (בר"ש) אומר : אם מלאן
לשם חג – חייב.

מאי בינייהו?

אמר רב נחמן בר יצחק : ביש שיעור במים - קמיפלגי.

רב פפא אומר : [קיא ע"א] בקרבו נסכים במדבר – פליגי.

רבינא אמר: בלמדין ניסוך המים מניסוך היין – פליגי.

ת"ר: המנסך שלשה לוגין יין בחוץ חייב. ר' אלעזר בר"ש אומר: והוא שקדשן בכלי.

מאי בינייהו?

אמר רב אדא בר רב יצחק: בירוצי מידות איכא בינייהו.

רבא בריה דרבה אמר: קרבו נסכים בבמה איכא בינייהו.

ובפלוגתא דהני תנאי – דתניא: במת יחיד אינה צריכה נסכים – דברי רבי, וחכ"א: טעונה נסכים.

והני תנאי כהני תנאי – דתניא: (במדבר טו, ב) "כי תבאו" – להטעינה נסכים בבמה גדולה הכתוב מדבר. אתה אומר בבמה גדולה או אינו אפי' בבמה קטנה? – כשהוא אומר: (במדבר טו, ב) "אל ארץ מושבותיכם וגו' אשר אני נותן לכם" – הרי בבמה הנוהגת לכולכם הכתוב מדבר – דברי רבי ישמעאל. ר"ע אומר: "כי תבאו" – להטעינה נסכים בבמה קטנה הכתוב מדבר. אתה אומר לבמה קטנה או אינו אלא לבמה גדולה? – כשהוא אומר "אל ארץ מושבותיכם" – הרי בבמה הנוהגת בכל מושבות הכתוב מדבר.

כשתמצא לומר לדברי רבי ישמעאל – לא קרבו נסכים במדבר, ולדברי ר"ע – קרבו נסכים במדבר.

רבי נחמיה אומר שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב:

א"ר יוחנן: [תנא] רבי נחמיה כדברי האומר שיריים מעכבין.

מיתיבי: רבי נחמיה אומר: שירי הדם שהקריבן בחוץ – חייב. אמר לו ר"ע: והלא שירי הדם שירי מצוה הם! אמר לו: איברין ופדרין יוכיחו, שהן שירי מצוה והמקריבן בחוץ חייב. אמר לו: לא, אם אמרת באיברים ופדרים שהן תחלת עבודה, תאמר בשירי הדם שאינן תחלת עבודה! – ואם איתא, לימא ליה: הני נמי מעכבי?

תיובתא.

והשתא דאמר רב אדא בר אהבה: מחלוקת בשיריים הפנימיים, אבל בשיריים החיצוניים – דברי הכל לא מעכבי, כי קאמר רבי נחמיה – בשיריים הפנימיים, כי תניא ההיא – בשיריים החיצוניים.

(ורבי עקיבא לא ידע מאי קאמר רבי נחמיה הוא סבר רבי נחמיה שיריים חיצונים אמר וקא מהדר ליה שיריים החיצונים ורבי נחמיה) [אי הכי, נימא ליה: כי אמרי אנא בפנימיים?!]

לדבריו דר' עקיבא קאמר.

מתני':

המולק את העוף בפנים והעלה בחוץ – חייב.

מלק בחוץ והעלה בחוץ – פטור.

השוחט את העוף בפנים והעלה בחוץ – פטור.

[קיא ע"ב] שחט בחוץ והעלה בחוץ – חייב.

נמצא דרך הכשירו בפנים - פטורו בחוץ, דרך הכשירו מבחוץ - פטורו בפנים.

ר"ש אומר: כל שחייבין עליו בחוץ, חייבין על כיוצא בו בפנים, שהעלה בחוץ. חוץ מן השוחט בפנים ומעלה בחוץ.

גמ':

האי "הכשירו" - חיובו הוא?

תני: חיובו.

ר"ש אומר [וכו']:

אהיכא קאי?

אילימא ארישא קאי – "המולק עוף בפנים והעלה בחוץ חייב, מלק בחוץ והעלה בחוץ פטור" - וא"ל ר"ש: כי היכי דפנים מיחייב, בחוץ נמי מיחייב - האי "כל שחייבין עליו בחוץ" כל שחייבין עליו בפנים מיבעי ליה!

אלא - כי היכי דבחוץ לא מיחייב, בפנים נמי לא ליחייב - האי כל שאין חייבין עליו בחוץ מיבעי ליה!

אלא אסיפא קאי – "השוחט עוף בפנים והעלה בחוץ פטור, שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב" - ואמר ליה ר"ש: כי היכי דבפנים לא מיחייב, בחוץ נמי לא מיחייב - האי כל שאין חייבין מיבעי ליה!

אלא - כי היכי דבחוץ מיחייב, בפנים נמי מיחייב - הא קתני "חוץ מן השוחט בפנים והמעלה בחוץ"!

אמר זעירי: שחטת בהמה בלילה איכא בינייהו. והכי קאמר: [וכן] השוחט בהמה בפנים בלילה והעלה בחוץ – פטור, שחט בחוץ בלילה והעלה בחוץ – חייב. ר"ש אומר: כל שחייבין עליו בחוץ חייבין על כיוצא בו בפנים והעלה בחוץ, חוץ מן השוחט עוף בפנים והעלה בחוץ.

רבא אמר: קבלה בכלי חול איכא בינייהו. וה"ק: [וכן] המקבל בכלי חול בפנים והעלה בחוץ – פטור, המקבל בכלי חול בחוץ והעלה בחוץ – חייב. ר"ש אומר: כל שחייבין עליו בחוץ חייבין על כיוצא בו בפנים והעלו בחוץ, חוץ מן השוחט עוף בפנים והעלו בחוץ.

השתא דתני אבוב דשמואל בר רב יצחק: המולק עוף בפנים והעלו בחוץ – חייב. מלק בחוץ והעלה בחוץ – פטור. ור"ש מיחייב. - ר"ש התם קאי, ותני: כל שחייבין עליו בפנים והעלה בחוץ, חייבין עליו בחוץ.

מתני':

חטאת שקבל דמה בכוס אחד: נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים, בפנים וחזר ונתן בחוץ – חייב, שכולו ראוי בפנים.

קבל דמה בשתי כוסות: נתן שניהם בפנים – פטור. שניהם בחוץ – חייב. אחד בפנים ואחד בחוץ – פטור. אחד בחוץ ואחד בפנים - חייב על החיצון והפנימי מכפר.

למה הדבר דומה?

למפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה, ואח"כ נמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות: שחט שתיהן בפנים – פטור. שתיהן בחוץ – חייב. אחת בפנים ואחת בחוץ – פטור. אחת בחוץ ואחת בפנים - חייב על החיצונה והפנימית מכפרת.

כשם שדמה פוטר את בשרה, כך היא פוטרת את בשר חבירתה.

[ק"ב ע"א]

גמ':

בשלמא - בחוץ וחזר ונתן בפנים שכולו ראוי להיות בפנים, אבל - בפנים והעלן בחוץ - שיריים נינהו?!

הא מני - רבי נחמיה היא, דאמר שירי הדם שהקריבן בחוץ – חייב.

אי רבי נחמיה, אימא סיפא: "קבל דמה בשני כוסות: נתן שניהם בפנים – פטור. שניהם בחוץ – חייב. אחד בפנים ואחד בחוץ – פטור". - והאמר רבי נחמיה: שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב?

סיפא אתאן לתנא קמא דרבי אלעזר ברבי שמעון, דאמר: כוס עושה דחוי לחבירו. [ומאן תנא דפלי עליה דרבי אלעזר ברבי שמעון – רב נחמיה הוא.]

למה הדבר דומה? - למפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה, ואחר כך נמצאת

הראשונה:

"למה הדבר דומה" - למה לי?

הא מני - רבי היא, דאמר: אבודה בשעת הפרשה – מתה. והכי קאמר: טעמא דאבדה, הא הפריש שתי חטאות לאחריות - חדא מינייהו מעיקרא עולה היא. וכדרב הונא אמר רב, דאמר רב הונא אמר רב: אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם - כשר לעולה.

מי דמי? התם אשם זכר ועולה זכר, אבל חטאת נקבה היא!

א"ר חייא מיוסתיניא: בשעיר נשיא.